

واکاوی کارشکنی‌های داخلی در آستانه آغاز گفت‌وگوهای ایران و اروپا در گپ‌وگفت با ساسان کریمی

باز مذاکره و باز کوک‌شدن ساز مخالفت‌ها

❌ بعد از تحریم شرکت‌های هواپیمایی و ایرلاین‌ها و نیز تحریم خطوط کشتیرانی بنادر کشور به موازات صدور قطع‌نامه پنجشنبه هفته گذشته از سوی سه کشور اروپایی عضو برجام در شورای حکام آژانس، قرار است از امروز (پنجشنبه) مذاکرات

مجدد تخت‌روانچی در مقام معاون سیاسی وزارت امور خارجه، ابتدا با انریکه مورا، معاون دبیر کل سرویس اقدام خارجی اتحادیه برگزار شود و فردا (جمعه) نیز بنا همتایان آلمانی، فرانسوی و انگلیسی خود در ژنو گفت‌وگو کند. اگرچه هنوز بحث «مذاکرات رسمی» در کار نیست و صرفا همه چیز محدود به دیدار و گفت‌وگوهای اولیه است، مخالفت رادیکال‌های داخلی شروع شده است. به باورتان در چنین شرایطی اجازه ادامه کار به دولت چهاردهم داده خواهد شد تا تنش‌زدایی را با غرب و مشخصا اروپا و آمریکا به نتیجه برساند؟

ابتدا این را بگویم که استفاده از کلمه «اجازه» در پرسش‌تان را نمی‌پسندم.

❌ به چه دلیل؟

چون به نظر نمی‌رسد اجازه دولت و وزارت امور خارجه دست به قول شما رادیکال‌های داخلی باشد. به هر حال دولت در یک انتخابات دموکراتیک، مشروع، قانونی و رسمی انتخاب شده و به قدرت رسیده و زمام امور را به دست گرفته است که رویکرد مشخصی در همه زمینه‌ها و مشخصا سیاست خارجی دارد. بنابراین هم آقای دکتر پزشکیان در مقام رئیس‌جمهور و هم آقای دکتر عراقچی در مقام وزیر امور خارجه و سایر وزرای این دولت باید مبتنی بر خط‌مشی اعلام‌سی خود عمل کنند که این خط‌مشی‌های دولت در چارچوب خطوط کلی نظام جمهوری اسلامی ایران است.

❌ ولی تأییدها و تکذیب‌های مربوط به دیدار ایلان ماسک با امیرسعید ایرانی خلاف آن چیزی را که شما تصور می‌کنید، گوش‌زد می‌کند؟

نه این‌گونه نیست. اینکه تصور کنیم برخی روزنامه‌ها یا روزنامه‌نگاران و برخی چهره‌های سیاسی که از جناح‌ها و جریان‌های سیاسی مشخصی، سوگیری یا ارزیابی دیگری از برخی تحولات داشته باشند، یک امر طبیعی است و در همه کشورهای انتخابات‌پایه و دموکراتیک هم چنین روندی وجود دارد. اما مسئله اینجاست که نباید این افراد و جریان‌ها از طریق اعمال فشار محل تأثیر باشند، یعنی نباید به این افراد و جریان‌ها اجازه داد از طریق اعمال فشار رسانه‌ای، محل تأثیر بر دولت و مأموریت‌ها، وظایف، تصمیمات و رویکردهای وزارت امور خارجه باشند.

❌ نکته شما در یک فضای خلأ درست است، اما هنوز بحث درباره تأییدها و تکذیب‌های دیدار ایلان ماسک و امیرسعید

ایروانی سرد نشده است که به نگاه کوک‌شدن ساز مخالفت‌ها برای مذاکرات ژنو را شاهدیم؟

مسئله تکذیب دیدار آقای ایروانی با ایلان ماسک از زبان آقای عراقچی آن‌گونه که مطرح شده، نبوده است، اما به هر حال دست وزارت امور خارجه و شخص وزیر در چارچوب سیاست‌های ابلاغی باید به قدری باز باشد که وزارت امور خارجه و شخص وزیر بتوانند کنشگری لازم را داشته باشند که به نظر من چنین است. یعنی به انداز‌های که صلاح دانسته شده و در چارچوب اجازه‌ای که به وزارت امور خارجه داده شده و مبتنی بر تصمیماتی که از مراتب بالاتر نظام گرفته می‌شود، دامنه کنشگری مؤثری برای وزارت امور خارجه تعیین شده است و این موضوع در لایه‌های بالای حاکمیت تبیین می‌شود. البته این مسئله محدود به ایران نیست و در همه کشورها نیز چنین است که وزارت امور خارجه مجری سیاست‌های کلانی است که از طریق مراتب بالاتر به آنها ابلاغ می‌شود. حالا اینکه در این بین برخی روزنامه‌نگاران، برخی روزنامه‌های چهره‌های سیاسی با فشار در فضای مجازی یا در فضای رسانه‌ای بخواهند رویکرد دولت و وزارت امور خارجه را تغییر بدهند یا در تصمیمات و اقدامات و وظایف آنها دخالت کنند، به‌هیچ‌وجه نه قابل قبول است و نه قابل توجه.

❌ من اخیرا در گفت‌وگویی که با آقای فلاح‌پیشه داشتم، نگاه چندان مثبتی به آغاز گفت‌وگوهای ژنو نداشت و دیدار روانچی با همتایان آلمانی، فرانسوی و انگلیسی خود را «بازگشت به خان اول بازی مار و پلسه مذاکرات و توافق» دانست. کمااینکه به گفته این نماینده ادوار مجلس، «ما در مذاکراتی تا مرحله و خان نهایی امضای توافق هم پیش رفته ایم. اما رادیکال‌های داخلی، منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای اجازه به نتیجه رسیدن مذاکرات و توافق را ندادند». حال به باور شما دولت پزشکیان می‌تواند متفاوت از دولت رئیسی و روحانی عمل کند؟

اولا که اصلا نمی‌توان دولت آقای رئیسی را با روحانی مقایسه کرد.

❌ از این بابت دولت روحانی و رئیسی را با هم استفاده کردم که هم در دولت دوازدهم (دولت دوم روحانی) و هم در دولت سیزدهم (رئیسی)، هر بار که مذاکراتی صورت گرفت، رادیکال‌های داخلی اجازه به نتیجه رسیدن آن را ندادند.

اتفاقا برعکس گفته شما در دولت آقای روحانی مذاکرات برجامی به نتیجه رسید. ضمن اینکه خود مذاکرات برجام با بیشترین فشارها، مخالفت‌ها و کارشکنی رادیکال‌های داخلی همراه بود. اما با وجود تمام این فشارها و کارشکنی‌ها، دولت وقت و وزارت امور خارجه با نقش‌آفرینی آقای دکتر ظریف و

عبدالرحمن فتح‌اللهی: طبق اخبار واصله، قرار است امروز (پنجشنبه) انریکه مورا، معاون دبیر کل سرویس اقدام خارجی اتحادیه اروپا، با مجید تخت‌روانچی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه ایران در ژنو، برای گفت‌وگو درباره طیف مختلفی از مسائل دیدار کند. براساس برنامه اعلام‌شده، بعد از دیدا با مورا، تخت‌روانچی فردا (جمعه) با نمایندگان سه کشور اروپایی انگلیس، فرانسه و آلمان در همین شهر (ژنو) دیدار خواهد کرد. بااین حال، هنوز حرف‌وحدیث‌ها درباره تکذیب دیدار امیرسعید ایروانی با ایلان ماسک ذیل برخی فشارها سرد نشده که با مطرح‌شدن گفت‌وگوهای ژنو دوباره رادیکال‌ها کارشکنی و مخالفت خود را آغاز کرده‌اند. با تجربه‌ای که در دو سال پایانی دولت روحانی به دست آمد و همچنین روند مذاکرات در سه سالی که از دولت سیزدهم گذشت، به نظر نباید از انتقاده‌ها، مخالفت‌ها و اعتراض‌های رادیکال‌های داخلی به‌عنوان یک پارامتر مهم در پیشبرد و به نتیجه رسیدن مذاکرات غافل بود. اما سؤال اینجاست که اگر گفت‌وگوهای ژنو شکل جدی‌تری به خود بگیرد، واکنش جریان‌های رادیکال شکل جدی‌تری به خود می‌گیرد و در این صورت، آیا سرنوشته مذاکرات در دولت پزشکیان هم مانند اسلافش خواهد بود یا خیر؟ پاسخ به پرسش‌هایی از این دست، محور گفت‌وگو با ساسان کریمی، استاد دانشگاه و تحلیلگر ارشد حوزه سیاست خارجی است که در ادامه مشروح این گپ‌وگفت را می‌خوانید.

دکتر عراقچی، مذاکرات را به نتیجه رساندند.

❌ در دولت دوم روحانی چنین نبود، بود؟!

ببینید، مسئله این نیست که مذاکراتی انجام بشود و به نتیجه برسد و تصور کنیم همین که مذاکراتی را به نتیجه برسانیم همه مشکلات ما حل می‌شود. واقعیات صحنه بین‌الملل این‌گونه نیست. با توجه به موجوداتی مانند دونالد ترامپ، واقعا اقتضانات صحنه بین‌الملل چیز دیگری را یادآوری می‌کند که یک با مذاکره یا یک گفت‌وگو یا حتی یک توافق همه‌چیز حل خواهد شد. ضمنا اینکه برای یک توافق سیاسی چه سرنوشتی رقم می‌خورد، سناریوهای مختلفی وجود دارد که بر پایه همان اقتضانات و واقعیت‌های صحنه بین‌الملل خواهد بود. برخی توافقات و مذاکرات سرنوشته خوبی پیدا می‌کنند و برخی هم نه؛ اینجاست مسئله چیز دیگری است.

❌ پس مسئله چیست؟

اینکه دامنه کنشگری دولت، دستگاه وزارت امور خارجه و

شرق

مرتبه این دیدار را تکذیب می‌کند، من اطلاع دقیقی از دلیل آن ندارم، اما تصور این نیست که به خاطر فشار یا تهدید یک روزنامه یا یک چهره سیاسی بخواهد چنین واکنشی نشان دهد، بلکه موضوع به اقتضانات منافع و امنیت ملی و همچنین رویکردهای فنی خود آقای دکتر عراقچی و وزارت امور خارجه بازمی‌گردد. ضمن اینکه اگر اصل این دیدار بنا بر گفته دکتر عراقچی صورت نگرفته باشد، تکذیب چندباره شخص وزیر هم نمی‌تواند محل بحث یا انتقاد باشد. بنابراین هم بعید می‌دانم که فشار یک روزنامه یا یک چهره سیاسی باعث این واکنش آقای دکتر عراقچی شده باشد و هم اینکه بعید می‌دانم بتوان موضوع مامشات با انفعال و تسلیم را برای دکتر عراقچی قائل بود. همان‌طور که گفتم، وزارت امور خارجه و شخص آقای عراقچی در سمت سکاتدار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، نه تسلیم جریان‌هایی می‌شوند که به شکل عجولانه و به هر طریقی به دنبال گفت‌وگو با غرب هستند و نه به قول شما، تسلیم، مامشات و انفعالی در برابر جریان‌هایی خواهد داشت که بر بستن همه درهای گفت‌وگو تأکید دارند.

❌ احتمال بگیری سیاست مذاکره برای مذاکره را در دولت جدید چگونه می‌بینید. با توجه به تئکه‌ای که عنوان کردید، هم سطح اختلافات ایران و اروپا آن‌قدر جدی است که با این دست دیدار‌ها در ژنو به نتیجه نخواهد رسید و هم آنکه طیف گسترده‌ای از موضوعات از پرونده هسته‌ای تا حقوق بشر، جنگ اوکراین، جنگ خاورمیانه و… به سهم خود در شکل‌گیری مناسبات سرد ایران و قاره سبز نقش‌آفرین بوده‌اند و باعث به‌وجودآمدن این میزان از کسل‌بی‌سابقه در روابط دو طرف شده است. ضمن آنکه در دولت رئیسی هم راهبرد مذاکره با غرب، چه با اروپا و چه با آمریکا، بر پایه همین سیاست مذاکره برای مذاکره و فرسایشی‌کردن گفت‌وگوها با هدف خرید زمان برای تهران بود؟

نه، من چنین تصویری ندارم و مشخصا معتقدم حداقل در دولت آقای روحانی و در دولت آقای دکتر پزشکیان، رویکرد وزارت خارجه روی مذاکره برای مذاکره یا مذاکرات فرسایشی برای خرید زمان قرار ندارد. اگر واقعیت را بخواهیم، اکنون ایران در شرایطی قرار ندارد که بتواند مذاکره برای مذاکره یا مذاکرات فرسایشی را در دستور کار قرار دهد یا بخواهد مذاکرات را برای «هیچ» انجام دهد، بنابراین اگر اکنون در دولت آقای پزشکیان تصمیم نهایی بر آن است که مذاکراتی انجام بشود، دست‌کم به دنبال حصول یک توافق یا نتیجه هستند، یعنی اراده وجود دارد.

استارت مذاکرات می‌تواند شکل جدی‌تری به خود بگیرد تا جایی که چالش‌های جاری ادامه یابد؛ چون تا زمانی که در داخل نوعی انسجام شکل نگیرد، مذاکرات پشتوانه قوی نخواهد داشت.

ببینید، صرف انجام مذاکره و پیگیری حل اختلافات از ابزار دیپلماسی به معنای تسلیم‌شدن یا دادن امتیاز نیست. متأسفانه این برداشتی است که در داخل وجود دارد که صرف انجام مذاکره به معنای تسلیم‌شدن و دادن امتیاز است. اما مذاکره‌کردن فی‌نفسه دادن امتیاز نیست؛ یعنی این امری نیست که بخواهیم مذاکره‌کردن را به طرف مقابل بفروشیم و این تصور را داشته باشیم که همین که پای میز مذاکره با شما حاضر شده‌ایم، حتما اروپا یا آمریکا باید به ما امتیاز بدهد. خیر این‌گونه نیست. اصلا این دست دیدار‌ها، مذاکرات و گفت‌وگوها برای این انجام می‌شود که طرف‌ها ارزیابی جامعی از همدیگر داشته باشند. شاید واقعا سطح اختلافات و گسل دو طرف بسیار زیاد باشد؛ تا جایی که این گفت‌وگوها و مذاکرات به نتیجه نرسد. ازاین‌رو برای اینکه بفهمیم عمق اختلاف‌ها و دامنه شکاف طرفین چقدر است، باید گفت‌وگو و مذاکره کرد تا مشخص شود اصلا فاصله دو طرف چقدر است؟ واقعا این‌گونه نیست که سر نفس انجام مذاکره یا دیدار و گفت‌وگو بخواهیم کارشکنی کنیم و فشاری به دولت و دستگاه سیاست خارجی داشته باشیم. اساسا مهم‌ترین وظیفه دستگاه دیپلماسی، پیگیری حل اختلافات از طریق گفت‌وگو و مذاکره است.

❌ در این بین، برخی معتقد به مامشات و انفعال وزارت امور خارجه و شخص وزیر در برابر رادیکال‌ها هستند. حضرت‌عالی هم قائل به چنین مامشات و انفعالی هستید؟

مامشات از چه بابت؟

❌ در یک مورد مشخص اینکه با تهدید و تشر یک روزنامه، وزیر سسه بار اصل دیدار ماسک و ایروانی را تکذیب کند؛ درحالی‌که پیش‌تر سخنگوی وزارت امور خارجه این تکذیبیه را داشت.

همان‌گونه که من با به‌کاربردن واژه «اجازه» در سؤال اول موافق نبودم، اینجا هم استفاده از کلمه «مامشات» یا «انفعال» از سوی وزارت امور خارجه و شخص وزیر را نمی‌پسندم. به هر حال آقای دکتر عراقچی با توجه به سابقه، تجربه و دانشی که دارند، یک دیپلمات کارکشته هستند و برای انجام هر اقدام و پیگیری هر تصمیمی، همه جوانب را در نظر می‌گیرند و در هر بزنگاهی، بهترین واکنش و بهترین موضع را اتخاذ می‌کنند. حالا اینکه در برخی مقاطع مانند موضوع دیدار ایلان ماسک و آقای ایروانی، شخص دکتر عراقچی چند

لوتزین

Elegance is an attitude

LONGINES

SARMAN Co.

شرکت سرمان

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E Roomi Tehran IRAN

HYDROCONQUEST
GMT